

Preventivní program školy

školní rok: 2019/20

Škola: **Střední odborná škola
Český Brod-Liblice
Školní 145
282 20 Český Brod**

Složení preventivního týmu:

- Ing. Darina Doškářová ředitelka školy
- Ing. Bc. Jana Stanková zástupkyně ředitele, výchovná a kariérní poradkyně
- Jana Buchalová, DiS školní metodik prevence
- Mgr. Tomáš Gregor učitel, koordinátor ICT

Obsah

Popis současného stavu problematiky	3
Cíle a úkoly programu.....	4
Krátkodobé	4
Metody a formy realizace programu.....	5
Jednorázové akce	11
Humanitární akce	11
Konzultační hodiny pro setkání studentů s preventistou.....	11
Metodické pomůcky.....	12
Spolupráce s rodiči	13
Spolupráce s externími odborníky.....	13
Ostatní školní aktivity a volný čas.....	14
Akce našich studentů pro absolventy, vrstevníky, žáky ZŠ a děti z MŠ.....	14
Krizový plán a postup školy při výskytu rizikových forem chování aneb Co dělat, když... ..	15
Seznam organizací zabývajících se problematikou primární prevence a organizací poskytujících odbornou pomoc v našem regionu a okolí	26
Program proti šikanování	27
Příloha 1: Stádia šikany.....	32
Příloha 2: Přímé a nepřímé ukazatele šikany	34
Příloha 3: Klasifikace typů šikany	34
Příloha 4: Rysy chování, spolupráce, vztahů a celkové atmosféry ve skupině.....	35
Příloha 5: Metodické dokumenty (doporučení a pokyny).....	36

Popis současného stavu problematiky

Jsme menší státní škola rodinného typu zaměřená na výuku dvou maturitních oborů, která sídlí na okraji města Českého Brodu v uzavřeném areálu zahrnujícím budovy vlastní školy, domova mládeže, školní jídelny a tělocvičny, venkovní hřiště a park.

Výskyt rizikových projevů chování žáků na naší škole se dá charakterizovat jako průměrný.

Vztah vyučujících k prevenci rizikového chování mládeže (dále PRCHM) je spíše kladný, většina kolegů projevuje zájem o problematiku, školení v oblasti prevence se účastní. Nejužší spolupráce tradičně probíhá s výchovnou poradkyní a s třídními učiteli.

Vedení školy aktivity PRCHM podporuje, aktivně do problematiky zasahuje, zajišťuje externí spolupracovníky z řad institucí i jednotlivců a podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků v této oblasti.

Funkce školního metodika prevence (dále ŠMP) a výchovné a kariérní poradkyně (VKP) jsou odděleny.

Cíle a úkoly programu

Dlouhodobé

- vytvářet pozitivní klima ve škole a přátelské vztahy ve třídě – dobře zvolený třídní učitel, správně připravený program práce se třídou (třídnické hodiny, sport, kultura, výlety apod.), tvůrčí přístup k výuce, podpora samostatné činnosti
- udržovat v pedagogickém sboru empatický vztah k žákům, vést k chápání problémů mládeže, ke snaze naslouchat a pomáhat (při třídnických hodinách, praxích, sportu, výletech i osobních kontaktech)
- pravidelný kontakt s žáky, účast na školních a třídních akcích
- přestupky vůči školnímu řádu řešit objektivně, v rámci přijatých norem, dbát na výchovný dopad řešení na ostatní žáky
- vést žáky ke zdravému životnímu stylu
- vést žáky k sebeúctě a toleranci
- zvládnout účinnou komunikaci, seznámit žáky s účinnými komunikačními dovednostmi
- konstruktivně řešit konflikty, osvojit si techniky zvládnání náročných životních situací
- poskytovat informace o různých typech závislostí a škodlivých účincích fyzických, psychických i sociálních
- poukazovat na nebezpečí šíření jakýchkoli extremistických ideologií či učení náboženských sekt

Krátkodobé

- pravidelné konání třídního adaptačního kurzu pro žáky prvních ročníků mimo areál školy
- začlenit do třídnických hodin více primární prevenci a práci se třídou
- povinný týdenní kurz rozvoje osobnosti ve 3. ročníku, jehož náplní je historie, první pomoc, mediální výchova, sport, interaktivní hry, týmová práce a různé besedy s odborníky
- navázat kvalitnější komunikaci s rodiči, zejména problémových žáků

Metody a formy realizace programu

Zapojení tematiky různých forem rizikového chování do výuky

1. Všeobecně vzdělávací předměty

Forma RCH	Vyuč. předmět	Roč./ pol.	Tematický celek-učivo	Poč. hod.	Formy práce	Metody
Alkoholismus	CJL	2./1.	Popis a charakteristika-závislý člověk	1	Samostatná	Cvičná slohová práce (CSP) Rozbor textu
	CJL	3./1.	Odborný styl-výklad		Samostatná	
	NEJ	3./1.	Současné problémy světa	1	Frontální	Výklad, řízený rozhovor, diskuse, práce s videem
	PSY	2.,3./2.	Životní styl-rizikové chování		Frontální, skupinová	
	MAT	3.,4.	Slovní úlohy	1	Frontální, samostatná	Počítání příkladů, diskuse
	CHE	2.	Alkoholy		Frontální	
BIO	1./1.	Biologie člověka	1	frontální	Výklad, diskuse Výklad, beseda, diskuse	
Kouření	CJL	2./1.	Popis a charakteristika-závislý člověk	1	Samostatná	Cvičná slohová práce (CSP) Rozbor textu
	CJL	3./1.	Odborný styl-výklad		Samostatná	
	NEJ	3./1.	Současné problémy světa	1	Frontální	Výklad, řízený rozhovor, diskuse, práce s videem
	PSY	2.,3./2.	Životní styl-rizikové chování		Frontální, skupinová	
	MAT	3.,4.	Slovní úlohy	1	Frontální, samostatná	Počítání příkladů, diskuse
	CHE	2.	Hoření, spaliny		Frontální	
BIO	1./1.	Biologie člověka	1	Frontální	Výklad, diskuse Výklad, beseda, diskuse	
Ostatní návykové látky	CJL	1./1.	Řešení komunikačních situací	1	Skupinová	Hrané scénky
	CJL	2./1.	Popis a charakteristika-závislý člověk	1	Samostatná	CSP
	CJL	3./1.	Odborný styl-výklad		Samostatná	CSP
	NEJ	3./1.	Současné problémy světa	1	Frontální	Rozbor textu
	PSY	2.,3./2.	Životní styl-rizikové chování		Frontální, skupinová	Výklad, řízený rozhovor, diskuse, práce s videem
	MAT	1.,2./1.	Procenta	1	Frontální	Počítání příkladů
CHE	2.	Jedy a omamné látky	Frontální		Diskuse, výklad	

	BIO	1./1.	Biologie člověka	1	frontální	Výklad, beseda, diskuse
Rizikové chování v dopravě						
Poruchy příjmu potravy	CJL	3./1.	Odborný styl-výklad	1	Frontální	CSP
	TEV PSY	1.-4./1. 2.,3./2.	Seznámení s předmětem a jeho vliv na kondici Životní styl-psychologie zdraví	1 1	Frontální, Skupinová	Diskuse, beseda Výklad, řízený rozhovor, diskuse, práce s videem
	BIO	1./1.	Biologie člověka	1	Frontální	Výklad, beseda
Týrání a zneužívání dětí	NEJ	1.-4.	Současné problémy světa	1	Frontální	Brainstorming
Šikana a kyberšikana	NEJ	3./1.	Současné problémy světa	1	Frontální	Brainstorming
	PSY	2.,3./2.	Sociální psychologie – Skupina	1	Frontální, skupinová	Výklad, řízený rozhovor, diskuse, práce s videem
Homofobie (odpor k homosexuálům)	NEJ	1.-4.	Současné problémy světa	4x 0,5	Frontální	Rozbor textu
Extremismus, rasismus, xenofobie	CJL	4./1.	Židé a 2. sv. válka	4	Frontální, samostatná	Výklad, četba ukázek, beseda o četbě
	DEJ	1./1.	Arabové, jejich kultura a náboženství	1	frontální	Výklad, rozhovor
	NEJ	1.-4.	Mezikulturní rozdíly ČR-SRN	1	Frontální	Rozbor textu
	DEJ	1./2.	Druhá světová válka-bilance	1	Frontální	Výklad, rozhovor, videoprojekce, exkurze
	OBN	3./1.	Politický radikalismus a extremismus	1	Frontální	Výklad, rozhovor
	OBN	3./1.	Náboženské, národnostní a rasové konflikty, terorismus	1	Frontální	Výklad, diskuse
	BIO	1./1.	Biologie člověka	1	frontální	Výklad, diskuse
Vandalismus	NEJ	1.-4.	Mezikulturní rozdíly ČR-SRN	4x	Frontální	Rozbor textu
	OBN		Etika	0,5	Frontální	Diskuze
Záškoláctví	NEJ	1.-4.	Školní systém a mezikulturní rozdíly ČR-SRN	4x 0,5	Frontální	Brainstorming
Krádeže	NEJ	1.-4.	Současné problémy světa	1	Frontální	Rozbor textu
Vztahové problémy, násilí a krizové situace s nimi spojené	CJL	1./1.	Renesance a humanismus-W. Shakespeare: Romeo a Julie	1	Frontální, samostatná	Beseda o četbě
	PSY	2.,3./2.	Sociální psychologie-skupina	1	Frontální, skupinová	Výklad, řízený rozhovor, diskuse, práce s videem
Domácí násilí	NEJ	1.-4.	Mezikulturní rozdíly ČR-SRN	1	Frontální	Rozbor textu

	PSY	2./2.	Životní styl	1	Frontální	Práce s ukázkou, diskuze
Netolismus (závislost na virtuálních drogách – počítačové hry, sociální sítě, internet, služby, televize apod.)	CJL	2./1.	Popis a charakteristika-závislý člověk		Samostatná	Cvičná slohová práce beseda
	CJL	3./1.	Odborný styl-výklad		Samostatná	
	NEJ	1.-4.	Současné problémy světa	1	Frontální	
	BIO	1./1	Biologie člověka	1	Frontální	
Sebepoškozování	PSY	2.,3./2.	Životní styl-zdraví	1	Frontální, skupinová	Výklad, řízený rozhovor, diskuze, práce s videem Výklad, diskuze
	CHE	2.	Alkoholy, hoření a zplodiny, jedy a omamné látky		Frontální	
	BIO	1./1	Biologie člověka	1	Frontální	
Negativní působení sekt a subkultur	OBN	4./2.	Víra a náboženství - náboženské sekty, hnutí, náboženský extremismus a fanatismus	1	Frontální	Výklad, diskuze, beseda s externím odborníkem Rozbor textu beseda
	NEJ	1.-4.	Mezikulturní rozdíly ČR-SRN	1	Frontální	
	BIO	1./1.	Biologie člověka	1	Frontální	
Rizikové sexuální chování	NEJ	1.-4.	Mezikulturní rozdíly ČR-SRN	1	Frontální	Rozbor textu
	OBN		Etika			
Gamblerství (patologické hráčství)	CJL	2./1.	Popis a charakteristika-závislý člověk		Samostatná	Cvičná slohová práce Rozbor textu
	CJL	3./1.	Odborný styl-výklad		Samostatná	
	DEJ	1.	Současné problémy světa	1	Frontální	
jiné						

2. Odborné předměty

Forma RCH	Vyuč. předmět	Roč./ pol.	Tematický celek-učivo	Poč. hod.	Formy práce	Metody
Alkoholismus	EKO	2.,3./1.	Personální práce-bezpečnost a hygiena práce Pracovní dohody-příkazy, směrnice, pokyny		Frontální	Výklad, diskuze, brainstorming dopis
	PEK	2.-4.			samostatná	
Kouření	EKO	2.,3./1.	Personální práce-bezpečnost a hygiena práce Pracovní dohody-příkazy, směrnice, pokyny		Frontální	Výklad, diskuze, brainstorming dopis
	PEK	2.-4			samostatná	

Ostatní návykové látky	PRA	4./2.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy Pracovní dohody, příkazy, směrnice, pokyny	2	samostatná	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu dopis
	PEK	4.				
Rizikové chování v dopravě	STA	2.	Etapy statistických prací, statistické výpočty		Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
Poruchy příjmu potravy	STA	2.	Etapy statistických prací, statistické výpočty		Frontální, sam.	Výklad, výpočty
Týrání a zneužívání dětí	PRA	4./2.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy Etapy statistických prací, statistické výpočty Kyberšikana a ochrana proti ní	2	Frontální Frontální, sam. Frontální, samostatná	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu Výklad, výpočty Výklad, prezentace, diskuse
	STA APC, HWS	2. 1.-4.				
Šikana a kyberšikana	PRA	4./2.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy Personální práce-pracovní smlouva Pracovní smlouva Kyberšikana a ochrana proti ní Vztahy na pracovišti	2	Frontální Frontální Samostatná Frontální, sam.	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu Výklad, diskuse Úřední dopis Výklad, prezentace, diskuse
	EKO	2.,3./1.				
	PEK	2.,3./1				
	APC, HWS	1.-4.				
	MPS ITE	4.				
Homofobie (odpor k homosexuálům)	EKO	2.,3./1.	Personální práce-pracovní smlouva		Frontální	Výklad, diskuse
Extremismus, rasismus, xenofobie	PRA	4./2.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy Směrnice, příkazy, pokyny	2	Frontální Frontální, samostatná	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu Výklad, diskuse, tvorba úředního dopisu
	EKO, PEK	2.,3./1.				
Vandalismus	PRA	4./2.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy Majetek podniku Směrnice, příkazy, pokyny	2	Frontální frontální Frontální, samostatná	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu Výklad, diskuse Výklad, diskuse, tvorba úředního dopisu
	EKO EKO, PEK	1./2. 2.,3./1.				

Záškoláctví	STA	2.	Statistické výpočty		Frontální, sam.	Výklad, výpočty
Krádeže	PRA	4./2.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy	2	Frontální	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu
	STA	2.	Statistické výpočty		Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
	UCE APC, HWS ITE	1./1. 1.-4.	Význam a funkce účetnictví Kyberšikana a ochrana proti ní	1	Frontální Frontální, sam.	Výklad, diskuse Výklad, prezentace, diskuse
Vztahové problémy, násilí a krizové situace s nimi spojené	EKO STA	2.,3. 2.- 3.	Personální práce Statistické výpočty		Frontální samostatná	Výklad, diskuse Výpočty
	APC, HWS ITE	1.-4.	Kyberšikana a ochrana proti ní		Frontální, sam.	Výklad, prezentace, diskuse
	MPS	4./2.	Vztahy na pracovišti	1	Frontální, skupinová	Práce ve skupinách, diskuze
Domácí násilí	PRA STA	3./2. 2.	Rodinné právo-bydlení manželů Statistické výpočty	0,5	Frontální Frontální, samostatná	Výklad, diskuse Výklad, výpočty
	APC, HWS ITE	1.-4.	Vyhledávání pomoci na internetu		samostatná	Samostatná práce
Netolismus (závislost na virtuálních drogách – počítačové hry, sociální sítě, internet, služby, televize apod.)	PEK	2.-4	Pracovní dohody-příkazy, směrnice, pokyny	1	Samostatná	Dopis
	STA	2.	Statistické výpočty		Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
	EKO APC, HWS ITE	2.-4. 1.-4.	Personální činnost-Zákoník práce Rizika internetu		Frontální Frontální, sam.	Výklad, diskuse Výklad, prezentace, diskuse
Sebepoškozování	STA	2.	Statistické výpočty	2	Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
	OBN	2.-4.	Personální činnost		Frontální	Výklad, diskuse
	APC, HWS ITE	1.-4.	Rizika internetu		Frontální, sam.	Výklad, prezentace, diskuse
Negativní působení sekt a subkultur	EKO	2.,3./1.	Personální činnost	1	Frontální, sam., skupinová	Kombinace různých metod
	APC, HWS	1.-4.	Rizika internetu		Frontální, sam.	Výklad, prezentace, diskuse

	ITE					
Rizikové sexuální chování	APC, HWS ITE	1.-4.	Rizika internetu	2	Frontální, samostatná	Výklad, diskuse
Gamblerství (patologické hráčství)	APC, HWS ITE	1.-4.	Rizika internetu	1	Frontální, samostatná	Výklad, diskuse
Finanční gramotnosti	EKO	2.-3.	Financování, finanční trh	4	Frontální, sam., skupinová	Výklad, cvičení, diskuse, kalkulace

Jednorázové akce

Adaptační kurz

3denní adaptační kurz pro seznámení a zdravé fungování třídního kolektivu

1. ročníky

Různé sportovní soutěže

(stolní tenis, florbal, sálová kopaná, basketbal, volejbal, atletika, šplh aj.)

1.-4.ročníky

Školní výlety a tematické exkurze

1.-4.ročníky

Kurz rozvoje osobnosti

3denní kurz zaměřený na upevnění třídního kolektivu a posílení týmové spolupráce

3. ročníky

Humanitární akce

Srdíčkový den – prodejní sbírka na pomoc dětským oddělením nemocnic v ČR

Červená stužka – sbírka a osvětová kampaň v rámci prevence HIV/AIDS

Konzultační hodiny pro setkání studentů s preventistou

úterý 11.30 – 12.30 a všechny velké přestávky. Jiný termín možný po individuální dohodě.

Metodické pomůcky

1. Knihovna a videotéka s materiály pro potřeby preventisty a ostatních pedagogů

kabinet preventisty – obsahuje materiály s tematikou prevence drogových závislostí, alkoholismu, kouření, ochrany před AIDS, odborné a populárně naučné knihy k tématu, CD o dějinách Židů, různé propagační materiály a seznam odborných pracovišť zabývajících se různými typy prevence, materiály k dispozici vyučujícím pro potřeby výuky i k osobní potřebě, propagační materiály průběžně rozdávány studentům, ostatní materiály pro ně zdarma k vypůjčení

Úplný seznam knih CD a DVD pro potřeby primární prevence rizikových forem chování je uveden v kapitole X. tohoto dokumentu.

2. Stálé nástěnky

1. Rizikové formy chování - velká nástěnka umístěna v 1. patře školy, trvale obsahuje přehled všech rizikových forem chování podle Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) seznam institucí zabývajících se prevencí, konzultační hodiny preventisty, projekt Nenech to být, prevence AIDS aj., zbytek materiálů se obměňuje-využívají se propagační letáky, články z novin a časopisů (např. Psychologie, Závislosti a my), aktuality z internetu aj.
2. Dvě nástěnky zaměřené na výchovné a kariérní poradenství

3. Schránka důvěry

Zřízena v 1.patře mimo dosah kamerového systému

Spolupráce s rodiči

1. Informování Společnosti přátel školy - základní informace o preventivním programu bude podána na 1. schůzi SP, aktuální problémy se budou řešit na dalších schůzkách (listopad, duben)

S preventivním programem vysloven souhlas, získána finanční podpora pro školní i mimoškolní aktivity žáků (ceny pro vítěze sportovních soutěží, nákup sportovních potřeb, příspěvky třídám na výlety-doprava apod.)

2. Informování rodičů o záměrech a způsobech realizace preventivního programu - probíhá průběžně po celý školní rok, na 1. schůzce informuje školní metodik prevence, později hlavně třídní učitelé na schůzkách s rodiči, konkrétní případy řeší preventivní tým ve spolupráci s rodiči a odborníky

Spolupráce s externími odborníky

Pedagogicko-psychologická poradna Kolín - konzultace, vyšetření dle potřeby, pravidelné setkání metodiků primární prevence a výchovných poradců

Leccos, z. s. - beseda s odborníkem na prevenci drogových závislostí pro 1.roč.

Oblastní a krajská metodička prevence - kontakt v případě potřeby, konzultace, vzdělávání

Okresní soud Kolín - podle možností exkurze s besedou pro 4.roč.

Okresní hygienická stanice, Okresní státní zastupitelství, psychologové, OSPOD při MěÚ v ČB: kontakt v případě potřeby, oboustranná spolupráce, besedy

Policie ČR Kolín – preventivně informační skupina - případná beseda

Vzdělávací institut Středočeského kraje - školení pro pedagogický sbor

Česká společnost AIDS pomoc – oboustranná spolupráce-přednáška s besedou o nebezpečí a prevenci přenosu viru HIV a nemoci AIDS, účast studentů na sbírce Červená stužka

Člověk v tísni, o.p.s. – spolupráce na projektu Příběhy bezpráví (dodání dokumentárního filmu o československých dějinách k realizaci projekce a besedy s politickým vězněm z 50. let) a na projektu Studentské volby

Mamaloca, o.p.s. - žáci vykonávají činnost pomocných lektorů při vzdělávání občanů 50+ v oblasti ICT

Ostatní školní aktivity a volný čas

Volnočasové aktivity (v zařízeních školy)

Sportovní – fotbal, florbal, posilovna

Vzdělávací - práce s PC, účast na znalostních a dovednostních soutěžích (MATEMATICKÝ KLOKAN, BOBŘÍK INFORMATIKY...)

Volnočasové aktivity mimo školu

Městské kulturní středisko Český Brod – nabídka účasti na akcích (např. zájezdy do divadel, besedy s odborníky a se zajímavými lidmi, přednášky)

Městský úřad Český Brod - oboustranné kontakty (praxe, besedy, účast na jednáních)

Leccos, z.s. – oboustranné kontakty

Dům dětí a mládeže Kolín - účast na soutěžích (olympiády v českém, anglickém a německém jazyce, příp. další soutěže)

Asociace školních sportovních klubů - pravidelná účast na soutěžích

Soutěže - COOL SCHOOL, MÁ DÁTI DAL, ÚČETNÍ TÝM, PREZENTIÁDA, SOUTĚŽ V GRAFICKÝCH DISCIPLÍNÁCH, PIŠKWORKY...

Akce našich studentů pro absolventy, vrstevníky, žáky ZŠ a děti z MŠ

Mikuláš – tradiční mikulášská nadílka pro děti z mateřské školy

Vánoční fotbalový turnaj - sportovní turnaj pro současné i bývalé studenty

Dětský den – organizace soutěží a her pro děti z mateřské školky –

Dny otevřených dveří

Dny středoškoláka - netradiční seznámení žáků ZŠ s naší školou a při organizačním zajištění soutěží a her

Přijímačky nanečisto

Přípravný kurz na JPZ

Snídaně s vedením školy

Krizový plán a postup školy při výskytu rizikových forem chování aneb Co dělat, když...

Krizový plán vymezuje výchovné problémy, které by se mohly vyskytnout dle zkušeností na jiných školách, a poskytuje stručný návod zaměstnancům školy, co dělat v těchto krizových výchovných situacích. Kromě tohoto návodu seznamuje s problematikou šikany, kyberšikany a záškoláctví.

Krizový plán školy je sestavován za pomoci členů školního poradenského pracoviště na naší škole. Členové poradenského centra jsou ředitelka, zástupce ředitele a metodik prevence. Je možné ho navštívit v pracovní době úterý 11.30 – 12.15hod. a každý den během velké přestávky.

Správné zhodnocení vzniklé situace

Jakmile zjistíte, že se něco děje, jste postaveni před některou z těchto voleb:

Je situaci nutné řešit hned?

Je nutné řešit ji vůbec?

Nešlo by ji odložit?

Máme o ní mluvit?

Je třeba ji někomu hlásit?

Nemůže ji vyřešit někdo jiný?

Mají o ní vědět rodiče?

V první řadě mějte připravený seznam klíčových otázek, které si každý zaměstnanec, který je nucen vzniklou problémovou situací řešit, má okamžitě položit. Na každou otázku máte zde připravená vzorová řešení pro odpovědi ANO i NE. Takto postupujete pomocí klíčových otázek, až dospějete k rozhodnutí.

Příklad seznamu klíčových otázek:

1) Došlo k nějakému zranění? Je akutně ohrožen někčí život nebo zdraví?

ANO: Soustředte se pouze na první pomoc. Pošlete kohokoliv pro další dospělou osobu.

Podle situace volejte záchrannou službu 155.

NE: Situaci není nutné řešit okamžitě, máte čas se rozmyslet. Uklidněte se, nespěchejte a položte si další otázku:

2) Mohu, chci a dokážu to řešit právě já a právě teď?

ANO: Začněte se ptát žáků, co se přesně stalo. Problém rozkryjte, pojmenujte a rozmyslete si řešení.

NE: Kontaktujte školního metodika prevence a řešení s ním konzultujte. Jste-li sám školní metodik prevence, kontaktujte třídního učitele, výchovného poradce a vedení školy. V týmu situaci zhodnoťte a řešte.

V každé fázi rozhodování mějte na paměti, že musíte stále sledovat nejvyšší zájem. Situace, kdy dojde k akutnímu ohrožení života nebo zdraví, je sice nanejvýš hrozná, ale pro rozhodování zdaleka nejjednodušší. V ostatních případech totiž neplatí, že každé řešení je lepší než pasivita. Některá řešení jsou mnohem horší než neřešení.

V každé jiné chvíli, než je akutní stav, musíte totiž myslet na více věcí současně:

- musíte ochránit oběť
- musíte ochránit pověst školy
- musíte ochránit své kolegy
- musíte ochránit sami sebe

Důležité body pro rozhodování:

- naučte se "třídit raněné"
- v situaci akutního ohrožení neváhejte, konejte rychle a jednoznačně bez ohledu na to, co to pro školu bude znamenat
- naučte se pokládat klíčové otázky
- jestliže nejde o akutní situaci, dobře si promyslete další postup
- když nemůžete situaci zlepšit, alespoň ji nezhoršujte
- buďte znalí svých oznamovacích povinností

Postup při zjištění zneužívání návykových látek a v případě krizové situace

1. Žák je v ohrožení života:

zaměstnanec školy, který je přítomen této situaci nebo je informován jiným žákem, neprodleně poskytne první pomoc

informuje vedení školy, volá záchrannou službu 155

vedení školy bude informovat zákonné zástupce žáka

2. Zaměstnanec školy má podezření na zneužití návykové látky u žáka:

zaměstnanec informuje metodika prevence a třídního učitele

třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka

vedení školy se zákonnými zástupci dohodne další postup:

pro žáka si neprodleně přijdou do školy

pokud zákonní zástupci nemohou přijít, vedení školy zajistí žákovi zdravotní ošetření

3. Zaměstnanec školy u žáka nalezne legální drogy

při přistižení žáka je nutné mu v další konzumaci zabránit
ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy
zaměstnanec informuje metodika prevence, ten věc řeší s ředitelkou školy
žák sám uloží na vyzvání alkohol nebo cigarety v ředitelně školy za přítomnosti svědka
v případě, že je žák ohrožen na zdraví a životě, okamžitě se volá záchranou službu
pokud žák není schopen pokračovat ve výuce, vyrozumí škola zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl
třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka i v případě, že je žák schopen vyučování a vyzve jej k převzetí nalezené látky
vedení školy provede šetření a o daném šetření informuje zákonného zástupce žáka, může informovat o možnostech odborné pomoci

4. Zaměstnanec školy u žáka zjistí vlastnictví ilegální drogy

zaměstnanec informuje vedení školy a metodika prevence
žák sám uloží na vyzvání podezřelou látku za přítomnosti svědka do obálky se záznamem o situaci, tato obálka se zalepí a uschová se u ředitele školy
třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka
vedení školy či metodik prevence událost oznámí Policii ČR
vedení školy provede šetření a zápis o události

5. Zaměstnanec školy přistihne žáka při distribuci ilegální drogy:

nikdy mu zaměstnanec neodebere látku, zajistí jeho izolaci od ostatních žáků, zavede jej do ředitelny, kde je pod dohledem (nesmí se provádět osobní prohlídka ani prohlídka věcí, to je v kompetenci policie)
vedení školy zavolá Policii ČR
vedení školy či metodik prevence provede záznam o případu
třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka

6. Zaměstnanec školy v areálu školy nalezne drogy nebo vybavení k jejich užívání:

zaměstnanec zajistí bezpečné uložení drogy nebo vybavení v ředitelně školy a provede záznam o nález
zaměstnanec informuje vedení školy a metodika prevence
vedení školy či metodik prevence kontaktuje Policii ČR a předá jí nález
vedení školy provede záznam o případu
v případě, že se látka našla u žáka, který se jí intoxikoval, předá se látka přivolanému lékaři

7. Žák se zaměstnanci školy svěří s tím, že užívá drogy:

zaměstnanec oznámí informaci školnímu metodikovi prevence, ten rozhodne o dalším postupu

Postup související s krádežemi a vandalismem

Prevence proti krádežím:

- 1) V souladu se školním řádem je krádež protiprávním jednáním a bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil.
- 2) Vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

- 1) Každou nahlášenou krádeží se zabývat, vyšetřit ji
- 2) O krádeži a jejím šetření provést záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím... a budou vyslechnuti svědci.
- 3) Pečlivě se zabývat příčinami.

Kdy hlásit rodičům?

Rodičům poškozeného vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

- 1) V souladu se školním řádem je každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, škola bude požadovat náhradu po žákovi nebo rodiči nezletilého žáka.
- 2) V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání se vyhnout.

Jak postupovat při vzniku škody

Jakmile vznikne škoda na školním majetku, má viník oznamovací povinnost vyučujícímu, třídnímu učiteli, který o celé záležitosti vyhotoví záznam s podpisem svědka.

Kdy hlásit rodičům?

V případě, kdy způsobená škoda nepřesahuje cenu 5 000,-Kč (dle platného trestního zákoníku), je třeba věc oznámit rodičům, jestliže žák věc poškodil úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) oznamujte rodičům vždy.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Šikana

Postup při odhalování a řešení případů šikany, tzn. jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrožit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumějí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osoby, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.

Pět stupňů šikany

První stupeň

Jedná se o etapu vzniku počátků šikany. Stačí, aby se ve třídě objevily méně oblíbení žáci, „obětní beránci“, „černé ovce“, outsideři. Stačí, aby učitel častěji vytýkal žáku některé jeho slabiny, neschopnost, snižoval jeho autoritu, dotýkal se slovně nevhodně jeho osoby. Takoví žáci se okamžitě dostanou na chvost skupiny a začnou zakoušet první, sice mírné, převážně psychické formy násilí. Jsou to různé legrácky, intriky, pomluvy. Ostatní se s ním nebaví, odstrkují jej, povyšují se nad ním, baví se na jeho účet. Učitel by měl mít pro tyto projevy vytříbený cit a měl by umět rozlišit skutečný vtíp od zlého úmyslu. Rodiče se většinou o těchto projevech nedozví, mohou však vyzpozorovat, že se mění chování dítěte.

Druhý stupeň

Je charakteristický tím, že psychický nátlak přerůstá ve fyzickou agresi, přitvrzuje se manipulace s obětí. Agresor v této etapě vstřebává zážitek, jak chutná moc, jaké uspokojení mu přináší to, když bije, týrá, ponižuje. Nereaguje-li v tomto stádiu pozitivní jádro skupiny, třídy, neexistují-li kamarádské vztahy, záporný vztah k násilí, pozitivní morální vlastnosti, pak dochází k prolomení posledních morálních zábran a šikana se rozjíždí ve větším rozsahu.

Třetí stupeň

Je prakticky rozhodující. Existuje stále možnost vzniku silné pozitivní skupiny, která by oslabil vliv tvořícího se „úderného jádra“. Pokud tato silná pozitivní skupina nezasáhne, pak tažení tyranů přechází do dalších fází. K agresorům se přidávají další jednotlivci. Cílem tohoto „úderného jádra“ budou stále ti nejslabší, ti nejnižší postavení.

Čtvrtý stupeň

Působení agresorů je tak silné, že jejich normy přejímá celá skupina. Klást odpor v této fázi se již nedá. I mírní a ukáznění žáci se začínají chovat krutě, aktivně se zúčastňují týrání spolužáka. I oni prožívají pocit uspokojení z ponižení, bolesti a útrap toho druhého, slabšího. Dělají to proto, aby oni sami se nestali tím týraným.

Pátý stupeň

Oběti jsou vnímány jako „podlidi“, „poddaní“, „nevolníci“, „otroci“. Vůdce tyranů zaujímá vedoucí místo, rozhoduje o všem, co se ve skupině děje. Oběť v tomto stádiu utíká do nemoci, má mnoho absencí, často i neomluvených, vyhýbá se škole.

Typy iniciátorů šikanování

1. typ

Hrubý, primitivní, impulsivní, se silným energetickým přetlakem, kázeňskými problémy, narušeným vztahem k autoritě, někdy zapojený do gangů páchajících trestnou činností. Vnější forma šikanování: šikanuje masivně, tvrdě a nelítostně, vyžaduje absolutní poslušnost, používá šikanování cíleně k zastrašování ostatních. Specifika rodinné výchovy: častý výskyt agrese a brutality rodičů. Jako by agresori násilí vraceli nebo napodobovali.

2. typ

Velmi slušný, kultivovaný, narcisticky šlechtěný, sevřený, zvýšeně úzkostný, někdy i se sadistickými tendencemi v sexuálním smyslu. Vnější forma šikanování: násilí a mučení je cílené a rafinované, děje se spíše ve skrytu, bez přítomnosti svědků. Specifika rodinné výchovy: časté uplatňování důsledného a náročného přístupu, někdy až vojenského drilu bez lásky.

3. typ

„Srandista“, optimistický, dobrodružný, se značnou sebedůvěrou, výmluvný, nezřídka oblíbený a vlivný. Vnější forma šikanování: šikanuje pro pobavení sebe i ostatních, patrná snaha vypíchnout "humorné" a "zábavné" stránky.

Postup pedagogů při odhalení či podezření na šikanu:

V případě podezření na výskyt šikany, nebo získání takové informace, je každý z pedagogů povinen nahlásit jej členům školnímu poradenskému pracovišti. Tento tým provede šetření.

Učitel, který vypořádal šikanu nebo byl na ni některým žákem upozorněn, konfrontuje své pozorování s dalšími kolegy, především s třídními učiteli. Podezření na šikanu oznámí učitel ŘŠ, VP.

Třídní učitel se ve spolupráci s ostatními učiteli pokusí nalézt vhodné svědky. Ve spolupráci s VP provede individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky – spolužáky, udělá stručný zápis a nechá ho svědky podepsat. Vyslechne ve spolupráci s VP oběť, zaručí jí diskretnost a důvěrnost poskytnutých informací. Vyhotoví zápis. TU ve spolupráci s VP provede rozhovor s agresorem (agresory), udělá stručný zápis. Pozve zvláště rodiče oběti a zvláště rodiče agresora! V případě souhlasu obou stran se TU spojí s rodiči zainteresovaných žáků v konfliktu a konzultuje s nimi znaky možné šikany a společně naleznou řešení, o kterém provede zápis. Rodičům oběti nebo oběti samotné nabídne psychologickou pomoc poskytovanou odborným pracovištěm, na které předá kontakt.

Ředitel školy je o průběhu šetření průběžně informován TU a rozhodne o případném řešení.

Po všech výše uvedených krocích rozebere TU, případně ve spolupráci s VP, situaci ve třídě, oznámí potrestání viníků. Ostatní učitelé vyučující v této třídě sledují další vývoj situace ve třídě.

V případě výbuchu brutálního skupinového násilí vůči oběti (tzv. „školní lynčování“) je nutný následující postup

- a) Překonat šok pedagoga a bezprostředně zachránit oběť (1. pomoc, RZS).
- b) Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.
- c) Zabránit domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- d) Pokračující pomoc a podpora oběti.
- e) Informovat ŘŠ, nahlásit případ policii.
- f) Vlastní vyšetřování.

Účastní-li se šikanování většina problémové skupiny nebo jsou-li normy agresorů skupinou akceptovány, doporučuje se, aby šetření vedl odborník-specialista na problematiku šikanování (z PPP, střediska výchovné péče, diagnostického ústavu, krizového centra).

Postup při řešení projevů rasismu, xenofobie a intolerance

- a) Projevy rasismu, xenofobie a intolerance jsou porušením školního řádu.
- b) Každý pedagog, který toto nevhodné chování zachytí, je povinen situaci na místě řešit.
- c) nevhodném chování učitel vždy informuje TU.
- d) V případě vážného prohřešku je informována také ŘŠ.

Kyberšikana

Nepřímí ukazatelé kyberšikany/oběti:

dítě náhle přestane používat počítač
často mění chování a nálady
před cestou do školy trpí bolestmi břicha nebo hlavy
je nervózní nebo nejisté při čtení e-mailů nebo SMS zpráv v mobilu
nechce/bojí se chodit do školy nebo vůbec mezi lidi
je rozčilené, expresivní nebo frustrované při odchodu od počítače
vyhýbá se rozhovoru o tom, co dělá na počítači
stane se nepřírozně uzavřené vůči kamarádům nebo rodině
chodí „za školu“
zhorší se jeho prospěch ve škole

Nepřímí ukazatelé kyberšikany/agresora:

rychle vypíná monitor nebo zavírá programy v počítači, když se přiblížíte
tráví u počítače dlouhé hodiny v noci
je rozčilené, pokud nemůže nečekaně použít počítač
přehnaně se u počítače směje
vyhýbá se hovorům o tom, co na počítači vlastně dělá
používá několik online účtů nebo adres, které ani nejsou jeho
pokud se nesvěří samo, měl by se rodič ptát
ve škole mohou být podezřelé smějící se hloučky žáků kolem počítače

Přímí ukazatelé (chování okolí vůči žákovi/dítěti):

úmyslné ponižování
hrubé žertování a zesměšňování
nadávky
neustálé kritizování a zpochybňování
poškození a krádeže osobních věcí
poškození oděvu
výsměch, pohrdání

Jak škola postupuje při odhalení kyberšikany?

Postup je v základech stejný jako při zjištění klasické šikany, takže pro stručnost odkazujeme na Metodický pokyn MŠMT z roku 2016 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení. Níže jsou uvedena doporučení, které se vztahují ke kyberšikaně v její odlišnosti od klasické šikany.

Obrana při útocích:

Ukončit komunikaci

Blokujte útočníka

Uchovejte důkazy

Záškoláctví

1. Dobu a způsob uvolnění žáka ze školního vyučování stanovuje školní řád, odst. 2.1 Docházka do školy. Školní docházku žáků své třídy eviduje třídní učitel. Na prevenci záškoláctví se podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence ve spolupráci s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka. Součástí prevence je:
  - pravidelné zpracování dokumentace o absenci žáků
  - součinnost se zákonnými zástupci
  - analýza příčin záškoláctví včetně přijetí příslušných opatření
  - výchovné pohovory se žáky
2. Nepřítomnost žáka ve škole je třeba omlouvat vždy písemně, prostřednictvím omluvného listu. Při absenci žáka je nutno neprodleně informovat třídního učitele osobně, písemně, emailem, nebo telefonicky a sdělit mu příčinu absence žáka. Zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku jeho nepřítomnosti. Lékařské vyšetření není důvodem k celodenní absenci žáka. V případě, že žák není nemocen, dostaví se po vyšetření do školy a zapojí se do výuky. Po opětovném nástupu do školy žák neprodleně předloží omluvenku třídnímu učiteli. V případě absence na praktickém vyučování je žák, nebo zákonný zástupce žáka povinen se omluvit ten den telefonicky nikoli sms. Dále platí pravidla jako při absenci ve školním vyučování. Pokud žák odchází ze školy v průběhu vyučování, oznámí tuto skutečnost třídnímu učiteli, případně vyučujícímu další hodiny. Třídní učitel může požadovat omlouvání každé nepřítomnosti žáka lékařem. Předem známou nepřítomnost žáka je třeba omluvit před jejím započítáním. V případě, že se žák neúčastní vyučování bez řádné omluvy, jsou hodiny neúčasti považovány za neomluvené. V případě neomluvené absence v rozsahu 30 až 70 hodin je žákovi uděleno v rámci klasifikace chování hodnocení „uspokojivé“, nad tuto hranici „méně uspokojivé“, případně doplněné kázeňským opatřením.

Na základě žádosti může v odůvodněných případech uvolnit žáka z vyučování:

jedna vyučovací hodina – vyučující příslušného předmětu,

jeden den – třídní učitel,

více jak jeden den – ředitel školy na základě písemné žádosti žáka, nebo zákonného zástupce nezletilého žáka.

Kategorie záškoláctví

1. Právě záškoláctví-žák se jednoduše ve škole neukazuje, ale jeho rodiče si myslí, že do školy chodí.
2. Záškoláctví s vědomím rodičů-žák do školy nechodí, ale rodiče jsou o tom informováni a také vědí, že k tomu nemá žádný oprávněný důvod. Žák například strávil jeden den tím, že s něčím pomáhal rodičům v práci nebo se doma staral o někoho nemocného.
3. Záškoláctví s klamáním rodičů-existují žáci, kteří dokážou přesvědčit své rodiče, že je jim tak špatně, že nemohou jít do školy, i když se ve skutečnosti docela cítí docela dobře. Rodič pak napíše žákovi omluvenku z důvodu zdravotních potíží. Tuto kategorii bývá často obtížné rozlišit od záškoláctví s vědomím rodičů. Pro některé rodiče je stručné prohlášení o tom, že dítěti není moc dobře, dostatečné k tomu, aby omluvenku napsali, často jsou dokonce s dítětem a ve skutečnosti ani podvedeni nejsou.
4. Útěky ze školy-k tomuto druhu záškoláctví (někdy se mu říká „interní záškoláctví“) patří případy, kdy žáci do školy chodí, nechají si zapsat přítomnost, během dne pak ale na hodinu nebo dvě odejdou; přitom někdy zůstávají v prostorách školy, jindy odejdou na krátkou dobu pryč.
5. Odmítání školy-tato kategorie se týká žáků, kterým představa školní docházky činí psychické potíže. Patří sem poruchy pramenící z problémů ve škole, například z pocitu, že učení je moc těžké, strach, že žák bude šikanován, školní fobie nebo deprese. V takovém případě se žák zkrátka tak bojí představy, že by měl jít do školy, že rodiče mohou sotva udělat něco pro to, aby ho přesvědčili o opaku, a na místě bude určitý typ odborné intervence.

Příčiny záškoláctví a jak jim předcházet

Řešení záškoláctví

Kontakt s dítětem:

nutné komunikovat přátelsky, bez hodnocení a odsuzování
hovořit zásadně o konkrétním chování, bez nálepkování dítěte
nezjišťovat věcnou stránku problému, ale jak ho dítě prožívalo
zajímat se, jak svoje chování vidí s odstupem, co si o něm myslí teď
společně hledat cesty k nápravě

Rodiče:

vyjádřit porozumění jejich emocím
vést je v komunikaci k oddělování osobnosti dítěte od jeho konkrétního chování
vést k porozumění motivaci chování dítěte
soustředit se na to, co rodiče mohou nebo dokonce musí udělat ke zlepšení situace

na konci rozhovoru vždy shrnout, co bylo dohodnuto

Učitelé:

způsob komunikace o dítěti shodný jako při komunikaci s rodiči vysvětlovat motivaci chování dítěte v souvislosti s rodinným prostředím a výchovným přístupem rodičů, aby učitel mohl chování dítěte hlouběji chápat vést k dlouhodobé podpoře dítěte, které má snahu zlepšit svoje chování, nebrat to jako samozřejmost, ale oceňovat, povzbuzovat

Doporučené postupy:

1. Čím dříve je záškoláctví odhaleno, tím lépe pro dítě. Při hledání příčin si udělat dostatek času pro analýzu případu, spojit se s rodiči, případně psychologem.
2. Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, navodit změnu. Napláňovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.
3. Rozmáhá-li se záškoláctví ve velkém a máme-li podezření a na hrozbu závislostí, spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou.
4. Učit se v třídním kolektivu vyčíst, jaké postavení má problémový žák. Bojí-li se učitelům nebo rodičům svěřit, předat ho do péče psychologa.
5. Učitel se musí zamyslet nad vlastními pocity ve vztahu k problémovému žákovi. Měl by smazat všechny předchozí špatné zkušenosti s ním.
6. neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti prověřuje její věrohodnost.
7. Neomluvenou nepřítomnost do součtu 30 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, popř. elektronickou formou. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem.
8. Pokud má žák víc než 30 neomluvených hodin, svolává ředitel školy ped. radu se členy školní výchovné komise. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Pokud jsou pozváni rodiče žáka a tito odmítnou, neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají.

V zájmu zjišťování příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění může ředitel školy požádat o spolupráci odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství, popř. orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Prevence záškoláctví

Dle metodického pokynu k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví se na prevenci záškoláctví podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence spolu s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka. Součástí prevence je pravidelné zpracovávání dokumentace o absenci žáků, spolupráce se zákonnými zástupci žáka, včasná odhalení příčin záškoláctví žáků a přijetí příslušných opatření, provádění výchovných rozhovorů se žáky apod.

Seznam organizací zabývajících se problematikou primární prevence a organizací poskytujících odbornou pomoc v našem regionu a okolí

- Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje, pracoviště Kolín, Jaselská 826
- Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje, pracoviště Nymburk, Masarykova 895, 288 02 Nymburk,
- Středisko výchovné péče pro děti a mládež Kolín, Polepská 252, 280 02 Kolín IV, <http://www.svp-kolin.cz>, info@svp-kolin.cz
- Prostor plus o.p.s., Centrum psychosociálních služeb Kolárka, Na Pustině 1068, 280 00 Kolín II, info@os-prostor.cz
- Krajská hygienická stanice, územní pracoviště Kolín, Karlovo náměstí 44, Kolín I, 280 02
- Oddělení hygieny dětí a mladistvých,
- Centrum krizové intervence v Kutné Hoře, občanské sdružení Povídej, Česká 235, Kutná Hora
- Leccos,z.s. – Klub Zvonice, nám. Arnošta z Pardubic 31, 282 01 Český Brod
- Terapeutické centrum z.ú. Modré dveře – komplexní terapeutické služby, krizová intervence, nám. Smiřických 39, 281 63 Kostelec n. Černými lesy
- email: modredvere@modredvere.cz, web www.modredvere.cz
- Drop In – nízkoprahové zařízení, Karolíny Světlé 18, Praha 1
- e-mail: stredisko@dropin.cz, web www.dropin.cz
- Drop-in-Centrum následné péče-ambulantní doléčovací program pro uživatele návykových látek, patologické hráče a jejich rodinné příslušníky
- Linka bezpečí, tel. 800 155 555
- Národní linka prevence AIDS, tel. 800 144 444
- ACET ČR, z.s.

Zpracovala: Jana Buchalová, DiS, školní metodik prevence

Schválila: Ing. Darina Doškářová, ředitelka školy

Dne 22.8.2019

Program proti šikanování

1. Cíl programu:

- vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí
- pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu

2. Tvorba a realizace programu:

- všichni pedagogičtí pracovníci školy
- Pracovníci školy nesmí akceptovat šikanování v jakékoli formě. Vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů, založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka.

3. Koordinace tvorby programu:

- výchovný a kariérní poradce

4. Vyhodnocení naplňování programu:

- metodik prevence na závěrečné pedagogické radě školního roku

5. Podpora programu:

- vzdělávání pedagogických pracovníků v akreditovaných kurzech k problematice šikanování-rozpoznat varovné signály šikany a potencionální oběť a agresora (příloha č. 5 a č. 6)
- doplňování odborné literatury
- kontrola dohledů nad žáky

6. Dokumenty, literatura:

- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j. MSMT- 21149/2016
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií České republiky při prevenci a vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané č.j. 25 884/2003-34
- KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-513-X
- KOLÁŘ, Michal. *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-871-5
- LOVASOVÁ, Lenka. *Šikana*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, ISBN 80-86991-65-2
- MARTÍNEK, Zdeněk. *Agrese a agresivita u dětí a mládeže*. Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2007, ISBN 80-86956-29-6

- MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2310-5

7. Pomoc:

- Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje v Kolíně
- Středisko výchovné péče Kolín
- OSPOD – v Českém Brodě
- Policie ČR – v Českém Brodě
- Poradna na stránkách www.minimalizacesikany.cz, www.chat.linkabezpeci.cz, www.linkabezpeci.cz (nonstop bezplatná linka 116 111)

8. Informování žáků o problematice šikany:

- vyučování
- třídnické hodiny
- nástěnka v 1. patře školy u sekretariátu školy

9. Informování žáků a rodičů o programu:

- žáci-na začátku školního roku, zápis v třídní knize
- rodiče-na první schůzce rodičů

10. Co dělat, pokud se dozím o šikaně:

- obrátit se na učitele, třídního učitele, vychovatele, výchovného poradce, metodika prevence, na vedení školy

11. Co dělat, pokud nejsou projevy šikany uspokojivě řešeny:

Obrátit se na:

- ředitele školy
- školskou radu
- zřizovatele (Krajský úřad Středočeského kraje, Zborovská 11, 150 21 Praha 5, podatelna@kr-s.cz)
- Českou školní inspekci (Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5, posta@csicr.cz)

12. Charakteristika šikany:

Šikanování (ubližování, trápení) je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a většinou opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky ve formě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání.

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- vždy jde o převahu síly (fyzické, psychické, množstevní, mentální)
- oběť vnímá útok jako nepříjemný
- dlouhodobost ale i krátkodobost útoku

13. Projevy šikany:

- verbální: přímá, nepřímá – psychická (součástí je i kyberšikana)
- fyzická: přímá, nepřímá
- smíšená: kombinace verbální a fyzické šikany
- kyberšikana: projevy šikany prostřednictvím elektronické komunikace (zahrnuje útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. prostřednictvím ICT technologií)

14. Obecné zásady při řešení šikany:

- rozhovor s obětí (vnější obraz šikanování) + nalezení vhodných svědků
- rozhovor s informátory a svědky individuálně (vnější obraz šikanování)
- konfrontace informátorů a svědků-v případě neshod ve výpovědích
- rozhovor s agresory
- konfrontace agresorů
- v prvních třech fázích musíme získat co nejpřesnější informace o situaci ve skupině

Vnější obraz šikanování:

- V rozhovorech s obětí a informátory a svědky zjistíme odpovědi na následující otázky:
- Kdo je obětí?
- Kolik je obětí?

- Kdo je agresorem?
- Kdo je iniciátorem, je-li více agresorů?
- Kdo je aktivní účastník šikanování?
- Co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétním obětím šikanování?
- K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo během šikanování?
- Jak dlouho šikanování trvá? Jedná se o počáteční či pokročilé stádium šikany? (příloha č. 1 a č. 4)

Vyšetřování:

- Po celou dobu se snažíme zabránit domluvě pachatelů. Vyšetřování má probíhat rychle – v ten samý den, kdy k ní došlo.
- Rozhovor s obětí – Co se stalo? Kdo začal a jak? Stalo se něco takového již dříve? Kdo u situací byl (spolužáci i učitelé)?
- Nalezení vhodných svědků a rozhovor s nimi. Informátor může být označen obětí anebo musíme věřit své intuici a hledáme někoho morálně zásadového. S informátory mluvíme postupně, individuálně. Žáky, kteří jsou označeni za agresory či žáky, kteří s nimi sympatizují, necháváme ve vyšetřování jako poslední. Nápadné nesrovnalosti řešíme konfrontací. Nikdy nekonfrontujeme agresory s obětmi!
- Rozhovor s agresory a konfrontace mezi nimi. Již z předchozích rozhovorů s obětmi a informátory bychom měli mít přesnou představu, co se stalo. Agresori budou velmi pravděpodobně vše popírat a lhát.
- Informace, které řeknou oběť i informátoři musí zůstat utajené. Tajíme i jména informátorů (mohou nám být nápomocni později jako ochrana oběti).

Léčba:

- Po vyšetření je nutné kontaktovat rodiče, uskutečnit setkání rodičů, vedení školy a ostatních, kteří se vyšetřování zúčastnili. Rodičům oběti i agresorů předáváme kontakty institucí, na které je možné se obrátit o pomoc (SVP, PPP, jiní).
- Možnosti potrestání agresorů: důtka třídního učitele, ředitele školy, snížená známka z chování, podmíněné vyloučení či vyloučení ze studia (příloha školního řádu-klasifikační řád). Možnost vyřadit agresora a přeřadit do jiné třídy umožňují-li to provozní a organizační důvody.
- Náprava situace ve skupině-práce se třídou s pomocí SVP nebo PPP.

15. Řešení situace vlastními silami (počáteční stádium šikanování):

- rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádium šikanování – třídní učitel se žáky na začátku školního roku stanoví pravidla chování ve třídě a připraví postup při řešení situace ve třídě, ve které někomu není dobře (seznam lidí, na které je možné se obrátit – spolužáci, učitelé, rodiče, známí, ředitel školy, internetové poradenství).

- počáteční stádia šikanování – při projevech počátečního stádia šikanování začleňuje *třídní učitel* do třídnických hodin témata – bezpečí ve třídě a mimo třídu, dodržování pravidel společenského chování, násilí a různorodost jeho projevů, obrana proti násilí, rozdíl mezi žalováním a prosbou o pomoc (pro sebe nebo spolužáka), chování k lidem, které nemám rád nebo si s nimi nerozumím. Zároveň dá učitel jasně najevo nesouhlas s jakýmkoli projevem ubližování.
- pokud třídní učitel nedocílí změny, kontaktuje metodika prevence a učitele občanské výchovy-společně vytváří další postup práce se třídou (zařazení tématiky do hodin, použití depistážního dotazníku šikanování, rozhovory s obětí)
- při vlastním vyšetřování dodržovat zásady-bod 14

16. Řešení situace pomocí z venku (pokročilá a nestandardní šikana, skupinové násilí vůči oběti):

- překonání šoku pedagogických pracovníka a bezprostřední záchrana oběti
- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- pokračující pomoc a podpora oběti
- kontaktování Policie ČR, OSPOD
- vyšetřování (bod 14)
- kontaktování PPP nebo SVP-domluva na postupu práce se třídou

Zpracovala: Jana Buchalová, DiS
metodik prevence

Schválila: Ing. Darina Doškářová
ředitelka školy

V Českém Brodě dne 22. srpna 2019

Projednáno na pedagogické radě dne 28.srpna 2019

Příloha 1: Stádia šikany

První stádium: ostrakismus¹

Jedná se o fázi, ve které agresori neublíží oběti fyzicky, nýbrž ji pouze vyčlení ze svého kolektivu, nikdo se s ní nebaví, nikdo ji neodpoví na pozdrav, a když, tak pouze hanlivou poznámkou. Oběť je postupně vytěšňovaná z kolektivu. Oběť se zpočátku snaží bránit. Objevují se u ní agresivní reakce vůči spolužákům. Vrací spolužákům nadávky, brání se vztekem a ranami. Agresori ale vidí, že jejich pomluvy fungují a tlak zvyšují. Oběť se začne stahovat do sebe a snaží se být z dosahu agresorů. Ve většině případů se objevují tři charakteristické znaky – velice rychle se horšíci prospěch, náhlé zhoršení schopnosti soustředit se, tendence navštěvovat spolužáky z nižších ročníků. V nižších ročnících ale může sama oběť začít ubližovat slabším spolužákům. Kolektiv třídy se rozdělí v naprosté většině případů na tři části. Na jedné straně stojí agresor a jedinci, kteří s ním sympatizují. Na druhé straně je oběť nebo oběti. Mezi nimi je tzv. neutrální jádro, které dokáže učiteli podat neobjektivnější informace. Jestliže oběť najde někoho, kdo s ní bude mluvit, obvykle šikana končí.

Druhé stádium: fyzická agrese a psychická manipulace

Oběti se většinou stává již dříve ostrakizovaný jedinec. Nejčastěji tato fáze nastává, když se třída dostává do náročné situace, do velkého stresu, např. před pololetím, před koncem školního roku, na horách, na výletech, kdy jsou děti poprvé mimo domov bez rodičů.

Agresori si potřebují tento stres nějakým způsobem vykompenzovat. Agresor na oběti často trestá to, co je mu samotnému nepříjemné. To není ale jediný důvod, proč agresor šikanuje. Může to být způsobeno i konkurenčním bojem, někdy agresor své oběti ubližuje jenom proto, že se nudí a utrpení oběti pro něj znamená vytržení ze všední nudy. Agresor si na oběti může kompenzovat svoje snížené sebevědomí, pocit neúspěšnosti či nepřijetí ve skupině.

Začíná zde bití oběti, kopání, silné slovní urážky, oběť začíná být nucena k drobným úsluhám agresorů, např. nošení tašek a svačín. Agresor se do určité míry stává závislým na ubližování oběti, často oběti verbálně i neverbálně vyhrožuje.

Oběť začíná mít nepředstavitelný strach. Přírozenou reakcí je v tomto případě útek od strachu. Jedná se o útek v různých podobách od klasického záškoláctví přes somatizaci až po různé formy sebepoškození.

Neutrální jádro se většinou rozpadá, část jedinců se dává na stranu agresorů, mnohdy se objeví část, která sympatizuje s obětí a je-li dostatečně silná a veřejně se postaví za oběť, může se šikana zastavit.

Třetí stádium: vytvoření jádra

Agresori si začínají uvědomovat jasnou převahu nad obětí, začínají rovněž silně ovlivňovat celý kolektiv stylem, buď budete s námi, nebo jdete proti nám a stanete se sami obětí. Agresori se stávají závislými, jakmile jsou ve stresu, je tu vždy někdo, na kom si svůj stres vybijí. Většinou si vybírají tzv. hlídače, kteří sledují pohyb učitelů na chodbách, a agresory varují.

Ostatní spolužáci ubližování přihlížejí, ale nezasáhnou. Často jsou rádi, že nejsou na místě oběti. Pokud někdo sympatizuje s obětí, nedává to najevo ze strachu. Oběť se dostává do bezvýchodné situace. Nikdo jí nevěří.

Čtvrté stádium: vytvoření norem

---

¹ Podle Wikipedie, otevřené encyklopedie, je ostrakismus takzvané střepinové hlasování o vypovězení občana ze starověkých Athén. V současné době je tento pojem používán pro vyloučení jedince z kolektivu.

Charakteristickým znakem je, že se ve třídě začne objevovat slovník nadřazenosti a podřazenosti.

Oběť je stále více tlačena do podřízené úlohy, třída se začíná rozdělovat na „vládnoucí třídu“ a „poddané“. Psychika oběti je tak zasažena, že i ona se stává na šikanování závislá, přijme svou úlohu jako normální, přestane se bránit a začne k oběti vzhlížet. Paradoxně oběť začne v hodinách vyrušovat a šaškovat, aby se agresorovi zalíbila. „Raději udělám toto, než aby si na mě vymysleli něco horšího.“ Pro učitele bývá toto chování naprosto nepochopitelné, oběť začne mít výchovné problémy a velmi špatný prospěch.

Jedinci, kteří byli na začátku neutrální, se podílejí pasivně i aktivně na šikaně.

Páté stádium: totalita neboli dokonalá šikana

V podstatě neřešitelné stádium, kdy normy jsou už nastavené, v kolektivu vládnu agresori, všichni včetně oběti je brání. Celá třída poslouchá agresory, kteří často ani nemluví, jen neverbálně komunikují se třídou. Učitel nezmůže absolutně nic.

Agresori jsou zcela opojeni mocí, nemají hranice toho, co ještě můžou a co již ne. Formy ubližování jsou brutální a hrubé, že hrozí ublížení na zdraví až smrt.

Všechna stadia šikany jsou řešitelná, kromě posledního, pro které je jediným možným řešením rozpuštění kolektivu.

„Oběti jsou většinou ve stádiu, kdy dochází k tzv. Stockholmskému syndromu, nedokáží si svůj život bez agresorů představit, vzhlížejí k nim, naprosto bezmyšlenkovitě plní ponižující příkazy, popř. si nechají naprosto dobrovolně ubližovat bez známek jakéhokoliv odporu.“

Zdroj:

MARTÍNEK, Zdeněk. *Agrese a agresivita u dětí a mládeže*. Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2007, ISBN 80-86956-29-6

Příloha 2: Přímé a nepřímé ukazatele šikany

Nepřímé ukazatele	Přímé ukazatele
<ul style="list-style-type: none"> • strach jít ráno do školy • záškoláctví • opakované bolesti hlavy nebo břicha • zhoršení prospěchu ve škole • ztráta zájmu o učení • porucha soustředění, apatie • časté pobývání v blízkosti učitelů • ustrašené vystupování • pozdní návraty ze školy, mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy • zašpiněný nebo poškozený oděv • dítě se vrací ze školy vyhladovělé • modřiny, odřeniny a řezné rány bez věrohodného vysvětlení • opakovaná ztráta peněz a osobních věcí • dítě žádá o peníze pod různými záminkami • špatné usínání, noční můry • smutná nálada • nezvyklá agresivita 	<ul style="list-style-type: none"> • úmyslné ponižování • hrubé žertování a zesměšňování • nadávky • neustálé kritizování • poškozování a krádeže osobních věcí • poškozování oděvu • výsměch a pohrdání • omezování osobní svobody • honění, strkání, bití, kopání a jiné tělesné napadání

Zdroj:

LOVASOVÁ, Lenka. *Šikana*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, ISBN 80-86991-65-2

Příloha 3: Klasifikace typů šikany

Druh šikanování	Příklady projevů
Fyzické aktivní přímé	Agresoři obětí věší do smyčky, škrtní, kopou, fackují

Fyzické aktivní nepřímé	Kápo pošle nohsledy ² , aby oběť zbili. Oběti jsou ničeny věci.
Fyzické pasivní přímé	Agresor nedovolí oběti, aby si sedla do lavice, brání jí tak v dosahování jejích cílů
Fyzické pasivní nepřímé	Agresor odmítne oběť na její požádání pustit ze třídy např. na toaletu apod.
Verbální aktivní přímé	Nadávání, urážení, zesměšňování
Verbální aktivní nepřímé	Rozšiřování pomluv. Patří sem i tzv. symbolická agrese, která může být vyjádřena v kresbách, básních apod.
Verbální pasivní přímé	Neodpovídání na pozdrav, otázky apod.
Verbální pasivní nepřímé	Spolužáci se nezastanou oběti, je-li nespravedlivě obviněna z něčeho, co udělali její trýznitelé.

Zdroj:

KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-513-X

Příloha 4: Rysy chování, spolupráce, vztahů a celkové atmosféry ve skupině

	Počáteční stádium	Pokročilé stádium
Jak se chovají oběti a jak odpovídají?	Poměrně otevřeně mluví o tom, co se jim stalo a kdo je šikanoval.	Je patrná ustrašenost, nechtějí prozradit, kdo jim ublížil. Někdy zdůvodňují své zranění bizarním způsobem.
Jak svědkové spolupracují?	Vyjadřují nesouhlas se šikanováním a bez většího strachu vypovídají.	Odmítají vypovídat, tvrdí, že nic neviděli a neslyšeli. Občas přiznávají, že nesmějí nic říct, protože by měli peklo. Případné výpovědi působí podezřele.
Jak se svědkové vztahují k podezřelým agresorům?	Násilí nepopírají a vyjadřují k němu své výhrady.	Násilí bagatelizují nebo ho popírají.
Jak se o konkrétním násilí vyjadřují ostatní členové skupiny?	Projevují soucit s obětí a porozumění neférovosti ubližování silným slabým.	Oběť je kritizována a znevažována. Často je obviněna, že si to vlastně způsobila sama.
Jak se členové skupiny vztahují k trpící nebo zraněné oběti?	Agresoři nejsou vnímáni jednoznačně pozitivně, ale diferencovaně. Okolí se to nebojí vyjádřit.	Oceňují, chválí a brání agresory, případně pro ně hledají polehčující okolnost.

² Podle Koláře (2000) je to typ agresora, který nevyvolává šikanu sám, ale připojuje se k ní ze strachu, aby se oběti nestal sám.

Jaká je atmosféra ve skupině?	Malá soudržnost, nespolečenská, omezená svoboda projevu a názoru. Atmosféra je však ještě „živá“.	Těžká atmosféra strachu, napětí a nesvobody. Špatně se tu „dýchá“.
--------------------------------------	---	--

Zdroj:

KOLÁŘ, Michal. Bolest šikanování. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-513-X

Příloha 5: Metodické dokumenty (doporučení a pokyny)

Obsahuje metodická doporučení a metodické pokyny v oblasti primární prevence rizikového chování schválená vedením MŠMT:

Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu

Metodické doporučení „Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu“ bylo zpracováno na základě požadavku vyplývajícího z usnesení vlády ze dne 8. února 2016 č. 111, v rámci Podnětu k řešení situace života osob s poruchou autistického spektra (dále jen „PAS“) a jejich rodin.

NÚV, sekce III ve spolupráci s krajskými koordinátory péče o žáky s poruchami autistického spektra, revidoval metodický materiál „Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. Nastavení systémové metodické podpory a práce s rodinou a školou či školským zařízením“, který byl dne 21. 3. 2017 schválen MŠMT, a je samostatnou přílohou č. 22 dokumentu MŠMT „Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže“ č. j.: 21291/2010-28.

Revidovaný materiál (metodické doporučení) „Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu“, obsahuje obecnou charakteristiku poruch autistického spektra, popis specifik v chování žáků s PAS. Součástí textu jsou také zásady při výchově a vzdělávání žáků s PAS a doporučený postup školy pro prevenci vzniku problémových situací u žáků s PAS. Pozornost je věnována i informacím k zajištění bezpečnosti a zdraví v návaznosti na krizový plán. Text je doplněn přílohami, kde jsou uvedeny základní informace o koordinátorech pro autistické žáky v krajích a seznam organizací z oblasti sociálních služeb, které se v ČR zabývají péčí o žáky s PAS – dle jednotlivých krajů České republiky. Součástí příloh je také „Desatero pro školy aneb do školy poprvé přichází žák s PAS“ a „Desatero komunikace se žákem s PAS ve škole“, které mohou sloužit i jako samostatné dokumenty.

Cílem materiálu je metodická podpora pedagogických pracovníků při vzdělávání žáků s PAS. Materiál je k dispozici zde

[Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu.docx](#)

Pomůcka k nově zakotveným právům a povinnostem pedagogických pracovníků a vyloučení žáka nebo studenta k 1. 9. 2017:

 [Pomůcka k nove zakotvenym pravum a povinnostem pedagogickych pracovníku 1.pdf](#) (368,20 KB)

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

Cílem metodického pokynu je pomoci porozumět školám a školským zařízením (dále jen „školám“) fenoménu šikany, možnostem, jak mu předcházet a jak na něj efektivně reagovat, pokud k jeho výskytu dojde. Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) naleznete zde: [Metodický pokyn 2016.pdf](#)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) ve školách a školských zařízeních vymezuje aktuální terminologii, která je v souladu s terminologií v zemích EU a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu a školního řádu, popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka, definuje školní preventivní program, doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu rizikových forem chování dětí a mládeže.

Materiál a jednotlivé přílohy naleznete zde:

- [Metodicke doporuzeni uvodni cast.doc](#) (128,00 KB)
- [Navykove latky.docx](#)
- [Priloha 2 Rizikove chovani v dopravě.doc](#) (69,50 KB)
- [Priloha 3 poruchy prijmu potravy.doc](#) (66,50 KB)
- [Alkohol - příloha.doc.docx](#)
- [Priloha 5 Syndrom CAN.doc](#) (72,50 KB)
- [Priloha 6 Skolni sikanovani.doc](#) (156,00 KB)
- [Priloha c. 7 Kybersikana d.docx](#) (76,16 KB)

- [Priloha 8 Homofobie.doc](#) (79,00 KB)
- [Priloha 9 Extremismus rasismus xenofobie antisemitismus.doc](#) (72,50 KB)
- [Priloha c. 10 Vandalismus.docx](#) (46,97 KB)
- [Priloha c. 11 Zaskolactvi.docx](#) (63,36 KB)
- [Priloha 12 Kradeze.doc](#) (80,00 KB)
- [Tabák.docx](#)
- [Priloha 14 Krizove situace spojene s nasilim.doc](#) (142,00 KB)
- [Priloha 15 Netolismus.doc](#) (74,50 KB)
- [Priloha 16 Sebeposkozovani.doc](#) (106,00 KB)
- [Priloha 17 Nova nabozenska hnuti.doc](#) (141,50 KB)
- [Priloha 18 Rizikove sexualni chovani.doc](#) (149,50 KB)
- [Priloha 19 Prislusnost k subkulturam.doc](#) (96,50 KB)
- [Priloha 20 Domaci nasili.doc](#) (128,00 KB)
- [priloha 21 hazardni hrani.docx](#) (58,26 KB)
- Příloha 22: [Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních.pdf](#), [Formulář Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS.docx](#), [Formulář Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS.pdf](#)